

14223

pres-kliping · press-clipping

NOVINSKA DOKUMENTACIJA
NOVINSKO IZDAVAČKO PREDUZEĆE
PRESS PUBLISHING ENTERPRISE

Beograd — Knez Mihajlova 2/IX — Pošt. fah — P. O. Box 95,
Tel. 621-578 — Žiro račun — Current Account: 608-1-1572-1

Isečak iz lista
Newspaper cutting

БОРБА
БЕОГРАД

бр. 353, стр. 9

26. XII. 1970

Близу савременом, још далеко од амбиција НАД СКУЛПТУРАМА ХАЏИ БОШКОВА

Петар Хаџи Бошков, несумњиво најснажнија личност међу македонским скулпторима, излаже своја најновија дела, настала током протекле године, у Салону музеја савремене уметности. Он је један од првих који је у својој средини усвојио недвосмислено савремени ликовни језик, наслутио неке од битних премиса које важе за добар део данашње пластике, и умео да та општа сазнања доста спретно и успешно примени. Схватио је да се, проблемски гледано, значајна струја савремене, такозване апстрактне скулптуре заснива на остваривању иманентно изражајног облика, који собом формулише извесна „стања“: стремљења, протезања, повијања, стабилности, да се она јављају на плану експресије као довољна да, у складу са модерним пластичким сензибилитетом изазову утисак уметничке вредности и да буду супституција за оно што се код другачије концепиране пластике поима као уметникова имагинативност.

У случају о коме је реч уметник се јавља као пројектант објекта одређених карактеристика, те Бошков као такав и наступа. Међутим и оваква инжењеријска интервенција обавезује уметника на извесне норме — на разноврсност и исцрпљивање проблема на разним пољима, на снагу концентрације која не подноси банализацију тако лако могућу у овој сфери уметности, најзад на поштовање материјала у смислу његове најуже интерференције са иманентним сугестивним моћима пројектованог пластичног облика. Бошков се, можда само засада, налази још увек далеко од тих виших амбиција које се могу поставити у оквиру прихватања једног универзалног пластичког проблема.

Бошков је као универзални моменат открио облик који тумачи стања екстензије у чврсто фиксираним смеровима, било да је ова упућена вертикалном стремљењу, било да се по хоризонталу креће у дивергентним правцима. Као елеменат који има дужност да формулише неку врсту пластичке драме фигуративно речено, Бошков на одређеним местима вишеструко ломи свој облик, праволинијско кретање пресеца низом каскада. Уколико ово решење можда и није сасвим конвенционално, он га сам претвара у конвенцију држећи се њега малтене у свим делима. Незнатне варијације којих се прихвата нису довољне да оправдају његово понављање. Ову формулу је покушао да разбије у пар скулптура код којих уводи кружни ток облика или закривљеност.

Поред овог стандардизовања његовог облика постоји још нешто што му умањује значај, а то је неадекватно решен осетљив однос између структуре масе скулпторалног облика и типа ломљења који се у њеним деловима одиграва, или једноставније речено проблем материјала. Већ поменута чворишта ломљења масе, која стоје као неки узбуркани епицентри од којих почиње експресивна екстензија облика, по духу својих оштрих бридова, по отпорима којима се изломљени делови једни другима супротстављају, просто за хтевају да буду обликова на пуном и тешком жеље зном масом. С обзиром да своје облике склапа од лимених фасција, Бошков овај захтев свог унапред пројектованог облика не може да испуни, али свестан да овај постоји покушава да нађе замену за његово право решавање. У том хтењу он површину лима обрађује тако да на први поглед пружи утисак гвоздене громаде, тиме што одређене површине снабдева фактуром која треба да личи на рустичну површину сировог железа, док друге полира скоро до високог сјаја. Овим постиже прилично занимљиве оптичке ефекте, али суштински ван смисла облика, ван функције и значења масе. Око, тај не само визуелни, већ и тактилни орган не може да буде обмануто, и оног тренутка када оно открије да оно што гледањем „опипава“ није пуна маса одређене тежине (а ова се за дату ситуацију, као „стање“ недвосмислено уклапа у иманентну експресију облика), а дух примаоца порука дела одбије да се задовољи голим визуелним ефектом, комплетна пластика бива подвргнута преиспитивању и прималац посумња у пуни значај и смисао сугерисаног пластичког објекта.

Зоран Павловић

Петар Хаџи Бошков: Фигура

